

6

LATVIJAS SOCIĀLDEMOKRĀTIJAS
ĀRZEMJU KOMITEJA

VĒSTURISKĀ IZZIŅA

PA-2.fonds

1906.g.augusts-1917.g. jūlijs

Ar 1905.g. revolūcijas sakāvi saistīts otrs latviešu sociāldemokrātu emigrācijas posms (pirmais bija 1896. un 1897. gados sakarā ar kustības "JAUNĀ STRĀVA" dalībnieku vajāšanu un arestiem).

LATVIJAS SOCIĀLDEMOKRĀTIJAI (LSD) bija jāveda jaunizveidoto LSD ārzemju grupu darbs.

1906.g. 1. augustā LSD Centrālās Komitejas (CK) sēdē tika izveidota ĀRZEMJU KOMITEJA (ĀK).¹

1907.gada jūnijā LSD II kongress apstiprināja ĀK kā savu ārzemju pārstāvniecību.²

ĀK bija izvēlēta un tieši pakļauta LSD CENTRĀLAJAI KOMITEJAI.

ĀK savā darbībā risināja šādus uzdevumus:

- reprezentēja LSD CENTRĀLO KOMITEJU ārzemēs un pārstāvēja to STARPTAUTISKAJĀ SOCIĀLISTISKAJĀ BIROJĀ, kā arī uzturēja sakarus ar KRIEVIJAS SOCIĀLDEMOKRĀTISKĀS PARTIJAS (KSDSP) centriem emigrācijā;

- nodibināja un uzturēja sakarus starp LSD ārzemju grupām, LSD CK un vietējām sociāldemokrātiskajām organizācijām LATVIJĀ, informēja tās par Rietumeiropas proletariāta revolucionāro kustību;

- organizēja partijas literatūras izdošanu un transportu

¹ DŪMA.L. LSD Ārzemju komiteja- Latvijas Sociāldemokrātijas pārstāvniecība ārzemēs (1906-1917) ~~Beņķe~~ // Komunistiskās partijas vēstures un partijas celtniecības jautājumi. Zinātniskie darbi-RĪGA, 1985.-7.sēj.,39.lpp.

² Latvijas Komunistiskās partijas kongresu, konferenču un CK plēnumu rezolūcijas un lēmumi.-RĪGA,1958. I daļa-42.lpp.

kā LSD ārzemju grupu, tā arī nelegālo sociāldemokrātisko organizāciju vajadzībām.³

Līdz 1909. gadam Ārzemju komitejai noteiktas atrašanās vietas nebija - tās locekļi dzīvoja dažādās Rietumeiropas pilsētās. Tikai no 1909. gada par ĀK rezidenci kļuva BRISELE. Pēc tam kad VĀCIJA okupēja BEIĢIJU, ĀK 1914. gadā pārcēlās uz LONDONU.

Kad 1909. gadā radās lielas grūtības ar laikraksta "CĪŅA" izdošanu LATVIJĀ, ĀK organizēja sava orgāna - "SOCIĀLDEMOKRĀTIJAS VĒSTNEŠA" izdošanu (iznāca no 1909. gada augusta līdz 1910. gada aprīlim).

1911. gadā LSD Ārzemju Komitejā sākās asa idejiska cīņa starp boļševikiem un meņševikiem un tajā nostiprinājās meņševiki. 1911. g. beigās un 1912. g. sākumā lielākā daļa LSD ārzemju grupu izteicās par jaunas organizācijas nodibināšanu - LSD Ārzemju grupu biroju. Tas izveidojās 1912. g. vidū⁴ un sāka vadīt ārzemju grupu darbu un LSD ĀK pārstāvēja LSD starptautiskajā strādnieku kustībā.

Pēc Februāra revolūcijas latviešu sociāldemokrāti no ārzemēm varēja atgriezties Dzimentē un ar LSD V kongresa (notika 1917. g. jūlijā RĪGĀ) lēmumu LSD Ārzemju komiteju likvidēja.⁵

Galvenā fondu glabātāja
nodaļas Ikat. arhīviste

Jh- 31.08.83 T. Jakovļeva

³ LVA, PA-2.f., 1. apr., 23. l., 29. lpp.

⁴ Sk. LSD Ārzemju grupu biroja (PA-11. fonds) Vēsturisko ziņu

⁵ Latvijas Komunistiskās partijas vēstures apcerējumi - RĪGA, 1961.-1. sēj. - 315. lpp.